

TÖREDÉKEK A' NEVELÉS' VILÁGÁBÓL.

Hetedik közlés.

(Vége.)

Az ifjuról, természetéről, erényiről, hibáiról 's egyszersmind egy uj világról kívánék szólni, de félek, hogy ezek pusztá 's nem igaznak vett hangok leendenek; mert a' sebhedt szív nem képes részrehajlatlanul itélni mindazok felett, mellyek erején 's hatásán kívül esnek. — Ismertem egy ifjut, — benne nagy lélek 's lángész uralkodott; csak egy érzet foglálá el keblét; de ezen érzetben, minden szép 's dicső összeolvadt — 's ez a' hazaszeretet. Midőn előttem álla ott 's nemes, sokat jelentő vonási által keble- 's lélek-állapotját kitünteté, boldognak tartám 's benne boldogítám. — Midőn kísétalék vele 's a' roppant természetet bámulva, gondolatinknak szabad folyamat engedénk: minden tárgy őt a' hazára emlékezteté 's minden illy emlékezés erős fogadások' szülője volt — hazájaért élni. Midőn körülményei mostohasága őt eltiporni készüle, ő kiemelkedék alóla, — 's midőn mások vigadtanak: örvende mértékletes kedvükön 's sajnálkozáék velők való nem vigadhatásán, de sohasem szomorkodva. Egész életemben csak egyszer láttam mélyen elkeseredve; — önsorsa felett azonban sohasem. Fáradhatlan szorgalma mellett, melly lelkét fölemelé, szerete minden embert; inkább a' tettet 's gondolkodást becsülé valakiben, mint hasztalan elpárolgó lángészt. A' természetben az embert, az emberben önmagát tanulá ismerni, 's benne hit, remény, szeretet a' fegfelségesb értelemben munkálódtnak. 'S mi szülé benne mindezt? a' nevelés! Mi plántálá belé a' nemes kebelt, melly minden szép, nagy 's való iránt hevüle? — mi szabályozá gondolatit, mi nemesité munkálatit, — 's végre mi oltá belé a' legtisztább életphilosophiát, mellyből legszebb erényei következének 's melly irigységtől megmenté, — szegénysége mellett nagylelküvé, könyörületessé — 's mindenek fölött elégedetté 's boldoggá tevé? — : a' czélirányos nevelés! — Pedig ez egyszerű volt, mikint a' természet kívánja; ennek rendét tartá szeme előtt nevelője 's a' gyermeket nem fogá járómba korán, hanem erősödni 's erősödését eszközölni kívánta. Ő sohasem járt iskolába: iskolája a' természet volt, rugója azt kiismerni: szabadsága! 'S midőn a' természetről fogalma lön, kezdé magát ismerni, kezdé egyszersmind szabadságát korlátozni — 's korlátozásában a' változásokra figyelmezn, mellyek benne születének. Ő hazáját kezdé ismerni 's szeretni — 's ezen érzelem' költével minden érzelmek megnemesedének. Merengés helyébe valóság lépe 's a' valóság munkára hevité. A' munka, az egyszerű élet, elégedetté 's boldoggá tevé őt: lassankint a' legnyugtatóbb életphilosophia szállt agyába, 's ő az étellel meg volt csak azért is elégedve, mert az ismerni engedé hibáit! —

Képet akartam előállítai, — de ecsetem gyöngö leirni azon tulajdonokat, mellyeket hogy valódilag érezhesse 's higyye az ember: látnia kell. Látni kell azon ifjut, legszebb érzelmek birtokában, mély elmével lép a' férfi korba, mellybe való első lépése hatás és tett! Illyen ifjut látni kell, hogy az ember némileg érezze felsőbbiségét 's minden olly életet megvetni bírjon, mellyet ezek nem bélyegeznek. A' természet viruló szakában

legszebb, az ember ifju korában legvirulóbb; — a' tavasz a' gazda reménye, az ifju az emberiség' tavasza. —

Ifjaink többnyire durvák, érzéketlenek 's csak férfi korukban ébrednek föl álmaikból. Igen, mert mindedig altatták; — aludni szükség volt. Tanulnak, nem a' mit ők akarnak, hanem a' mit kell tanulniok. Gyűlölet, unalom ragadják elvetetedségre, mi-ből csak az érettkor ragadhatja ki.

Ebben fekszik ifjaink' neveletlensége; — 's ha nevelt ifjut találunk, azt vagy gyermekkori nevelése, vagy társalkodás képezé. 'S míg ezen nem javittatik, addig hiu ábrázolat minden elv, — de addig egyszersmind hasztalan vár a' haza számos lelkes hazafit, egyetértést, — 's ebből származó közös miveltség!

NAGY ELEK.

A' TÉVELYGÉS' VÖLGYE.

(K u f f ő : Revue de Paris.)

Egy átkozott éj után, melyben tapasztalám, hogy a' fáradtság nem mindig biztos altató szer, ujlag dromedárainkra ültünk. Ez állatoknak minden valamennyire erős lépése egy láthatlan kard' vágása lön ránk nézve, 's egészen ellenkezőleg Tasso' 's Ariost' homerusi hősalakáival, melyek felülről vágattak keresztül lefelé, mi alulról fölfelé éreztük hasgattatni magunkat. E' nap a' tengerpartot is elhagytuk 's kelet felé lovagoltunk, ugy hogy a' nap mindig szemünk előtt volt. A' tágas síkság előttünk száraz volt és nap-sütött, finom, fehérés homokkal boritva, melyben tevéink minden lépéskor süppedeztek. Kilencz óra felé szél támadt, sértő homokkal terhelten, égető és durva volt az, mint vulkán lehelete. E' szél minden pillanatban más alakba öltözteti a' homokdombokat, melyek a' síkon vannak, 's ezáltal a' karavánt minden jeltől megfosztja, mely szerint utját intézhették. Ez okbul is nevezetik e' síkság „Tévelygés' völgye.“nek. Majd megfultunk e' homokfuvatokban.

Végre, midőn első nyugóránk eljött, feltek az arabok sátorunkat, 's egy pillanatnyi megpihenhetésre számoltunk; de az erős szél, mely már reggeltől fútt, öt percz alatt elragadá sátorunkat. Egy második próbának nem volt jobb sükere, a' szüntelen mozgásban levő homok nem tarthatá meg a' karókat, 's ha ez lehetséges vala is, sokkal gyengébbek voltak a' kötelek, hogy sem a' sátort megtartsák, ez okbul semmi más nem maradt fön számunkra, mint arabjaink szerint a' dromedárok' árnyékába fekünnünk. Éppen helyre vergődém, midőn Abdallah szakácsunk jelenteni jött, hogy itt lehetlen tüzet gerjesztenie. E' hír magában nem volt olly szomorú, mint a' szegény ördög hívé, mert nem csak kedvünk de vágyunk sem volt evésre; egy pohár édes frís viz e' pillanatban vágyaink' legfőbbike vala, de szerencsétlenségre megtört és langyas volt vizünk 's a' tömlők' szagát magába szította. Midőn inni akaránk belőle, legyőzhetlen undorodás tartá vissza.

E' közben a' nap egyre magasabba emelkedék 's nem sokára olly függőlegesen állá felettünk, hogy tevéink már nem vetének árnyékot. Ez okbul eltávoztam valamennyire Haghinomtól, hogy az állatnak a' hőség által még szenvedhetlenebbé tett kigözölésétől szabaduljak. A' homokra feküdtem 's egészen köpenyembe burkolóztam; tíz percz mulva a' napnak kitett oldalom a' hőséget nem tűrheté, 's másik oldalamra fordultam, azon reménységben, hogy csak süljek meg egészen, így nem lesz többé mit szenvednem. A' pihenés két óráig tartott, én egy perczet sem aludtam, 's nem tevék egyebet, mint takarómban egyik oldalról a' másikra forogtam. Ollyan valék magam előtt, mint egy teknősbéka, mely héjában süttetik.

Végre jelenté Mahomed, hogy ideje újra megindulni, fölemelkedtem. A' homok, mellyen feküdtem, egészen nedves volt, mintha egy tömlőt öntöttek volna ott ki.

Ismét dromedárainkra szálltunk, akarat nélkül, mint az elítéltek 's egy csepet sem törődünk azzal, hová menendünk. Csupán azt tudakoztam, lesz e estvére frís vizünk, 's feleletül vevém, hogy egy kútnál fogunk éjelezni; ez minden, a' mit tudni akartam. A' mult éji álmatlanság, a' táplálat' hiánya, a' szünteleni izadás, mind ez oka lön, hogy ellenállhatlan álmosság lepett meg. Eleinte a' veszély' meggondolásával ébresztém magam, mert egy esés tizenöt lábnyi magosságról, ha mindjárt homokra is, semmi vonzóval nem bírt. De csak hamar ez iránt is közömbös levék, éberség és szendergés közt ingadoztam; szemeimet becsukám 's mégis — csakhogy más színekkel — láttam a' napot, homokot, még a' levegőt is, phantasticai vad álmok tomboltak agyomban, midőn hirtelen erős fájdalom mellemben és ágyékaimban föl ébreszte, melly figyelmessé tön, hogy az egyensúlyt valóban veszteni kezdém. Borzadva nyítám fel szemeimet, álmaim' alakjai elenyésztek, csak a' napot, szelet, homokot, 's a' végtelen pusztaságot láttam.

Több óra folyt így el, a' nélkül hogy az időt számítani tudám. Összeszedém magam álmisságombul 's láttam, hogy az egész karaván megállott 's a' vezető körül csoportozék, csupán három állott még ott, hol a' tevéknek tetszett, 's ezek közt voltam én. Kérdém Mahomedet, ki hozzám legközelebb volt, mit művelnek arabjaink 's miért tekintgetnek olly határozatlanul. A' tévelygés' völgye nem hiába viseli nevét; a' szél 's a' folyó-homok miatt, mellyel a' láthatár tele volt, nem ösmerék ki a' tájt; végre mégis volt tanácskozásnak eredménye, megegyeztek az irány felett, mellyet követendünk. Egy kissé jobbra fordultunk 's tevéink sebes vágatva haladtak. Az eltévedhetésnek és vízhez nem jutásnak veszedelme valóban tündéri módon elenyészett, 's vele mind azon phantasticai álmok, mellyek elindultunk óta fejemben kóvályogtak; tán a' hőség' csillapulása is tett valamit ez újra éledésemhez. Azonban éppen e' csillapulás lön új félelmek' okozója, a' nap hanyatlott, 's ha egyszer az éj beáll, az utat annál nehezebben lehet megtalálni. Tündöklöttek ugyan a' csillagok, de ha a' szél folyton fú, ugy a' fejünk fölött szállongó homokfellegeken keresztül rájuk nem ösmerheténk.

Egy órai hallgatás után bátorkodám kérdezni: messze vagyunk e még telepedési helyünktől? „Itt!“ mondá egy arab, ki közel lovaglott hozzám 's kezével a' láthatár felé mutatott. E' szócska visszaadott az életnek, már meríteni véltem a' kutbol; egyébiránt a' mint tevéink mentek, ugy hívém, nem sokára oda kell érünk. Egy óra' lefolyta után ugyanazt kérdém egy másik arabtól, 's ugyanazon feleletet kaptam. Ez uttal erősen megvalék győződve, hogy igazat mond, mert az utolsó két óra alatt hat hét lieunyit kelle haladnunk. Végre ismét elmúlt egy óra 's a' nap a' nyugati ég alján gyors sebességével szállt alá. Most társaim' egyike kérdezé, messze vannak e még a' kútak. A' kérdezett arab kis ideig körültekintgetett 's kinyilatkoztatá, hogy még két jó órajárásnyit mehetünk, míg oda érünk; az éj leszált, mi oda voltunk, még inkább a' fáradság mint a' szomj miatt. Kinyilatkoztattuk, hogy halálunk' neme előttünk mindegy; de tovább nem fogunk menni csupán azért, hogy máshol haljunk meg. A' vezető azonnal letérdelteté a' tevéket, 's mi inkább lerogytunk mint szálltunk a' homokba.

De csak hamar itt is ugyanazon kellemetlenség mutatkozott, melly már első pihenésünkor ére; alig voltak sátoraink kifeszítve, midőn egy szélrohanás elkapá 's ugy kelle utának futni, mint egy párizsi hidon fut az ember kalapja után. Az arabok voltak, kik e' futásgyakorlatra adák magokat; mi bennünket europaiakat illet, mi a' sátorokat készek valánk Suezbe visszafutni engedni, a' nélkül hogy feltartásukra egy lépést tettünk

volna egyébiránt ezen eset ez uttal nem olly keserves volt, mint először. Az éj megszűntetése valamennyire a' nap hőségét, melly engem bizonyosan bódulttá teendett. Abdallah egy darab sziklát talált, melly tűzhelye lön. A' megkészített rizsből azonban alig ettünk annyit, mint egy rigó. Szándékunk vala inni is; de nem tudtuk lenyelni a' vizet; tehát csak arezánkat 's kezeinket nedvesítettük meg, 's elaludtunk.

Mély álom nyomott, 's nem vala öntudatom helyzetünkről, midőn karon fogatni érzém magamat. Fölbredtem, 's inni kívántam. Válasz helyett kobakomat nyújták kezembe; számhoz vivém, 's magamat egészen boldognak érezve, onnan el sem is vettem, míg egészen ki nem ürült. A' jótékony lélek Bechara volt, ki megtelepedésünk után, dromedarára kerekedett, 's mintegy ösztöntül vezetette elszárgult ama' kuthoz mellyhez oda jutni nekünk elég erőnk 's bátorságunk nem volt.

Azonközbén, míg ismét álom jött szememre, úgy rémlett előttem, mint ha a' szél subogása közé előttem eddig ismeretlen zaj, fohász, érthetlen kiáltás, fojtott, megszerül jövő zokogás vegyülne. Mindezt azonban képzeletem játékának tartva elaludtam. Reggel csak a' vizkobak történetére emlékeztem, mellynek tartalma egész valómat megújítja.

(Vége következik.)

E L E G Y.

Különös villámcsapás. Mult hó Tükén beütött a' villám Pilsentül fél órányira a' Lochotin magasán levő fürdőépületbe, először is a' vendégház fölötti czínes vaslemezzel fődött tornyaeskába, innét le az épületbe, hol a' gerendázatot beszaggatá, az éjszakai ablakokat többnyire összezúzta, egy vaskályhát szétrepesztett, a' padlásnak 's egy szobának ajtaját összetördelé, különféle házi eszközöket elrombolt; de semmit nem gyújtott; csupán pörzsölődés nyomai maradtak néhol; sőt mi több, az épületben volt mintegy 14 személy közül egyet sem sujtott agyon. Egy férfit, ki éppen a' lépcsőkön fölment, letaszított, minden veszedelem nélkül; egy másikat, ki éppen az ajtót akará betenni, — földhez sujtott; a' mosódó szolgáló kezében egy czinkalanat elolvastott, 's a' lánynak még sem lön baja. Legveszélyesebben ért egy fiatal embert, ki az épület déli oldalának nyitott üveg ajtajánál volt; ezt mintegy lélektelen sujtotta földre, haját megerzselé, vállán 's alrészén megegeté a' bőrt, annyira, hogy felhólyagzott; rézgombos lovagnadrágját egy helyen elszakasztá 's egyik lábbelijének mindkét oldalvarrását fölrepeszté. Az ifju azonban nem sokára magához jött, 's hihetőleg rövid idei orvoslat után egészen fölgógyul. — Ugyanezen villám még más három házat is meglátogatott, mellyeknek elsejében a' falakat furta keresztül 's három szobán szökelt át, a' gerendázatot néhol megszagatva, de a' bealakok közül senkit nem sértve. A' másodikban egy nyitott ablaknál ült asszonyt sujtott meg, bőrt, fejétül talpig vonatosan megpörkölvén; a' mellette állott férfi azonban épen maradt, 's fölfogá a' kábulásban elesni akart asszonyt. A' harmadik házban semmi nevezetést nem téve enyészett el. — Smetana, pilseni természettudománytanító a' villám sok ágra szakadoztából származott gyengültségének tulajdonítja, hogy az általa sujtott személyek életben maradtak, 's az égekeny tárgyak közül semmi meg nem gyuladt.

Megjelenik kedden 's pénteken. Előfizethetni minden es. kir. postahivatalnál 's a' szerkesztőhivatalnál Pesten, (Leopold-utca Rottenbiller-ház 2-dik emeletében) egész évre, postán 12, Pest-Budán 10; félévre 6, és 5 pengő forintjával.